

Izbaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
 1/2 „ . . . 10 „
 1/3 „ . . . 5 „

Za Nemčijo K 10.00. — Za Ameriko in inozemstvo K 20.00.

Posamjne številke stanejo 10 vin. „SOCA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriskem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštne zvez“. Na naročila brez doplačila naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

„Vse za narod, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravištvo
 se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v Goriški Tiskarni.

Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Gorica, 4. 10. 1912.

Ko se vojna na Balkanu navidezno približuje vedno bolj in bolj, je dobro, če si ogledamo tudi, kaj pravi k temu ostala Evropa, katere jugoslovansko vprašanje ne zanima zaradi svojega bistva, kakor nas Slovence, ampak zaradi dobička, ki ga ona napravi ob njem. Doslej je veljalo o Balkanu načelo: Ne dotakni se me! Na Balkanu ostani enkrat za vselej »status quo«. To se pravi po domače: Balkan je bila kost, okrog katere je sedelo v krogu sedem lačnih psov; vsem so se cedile sline po kosti, toda noben si ni upal popasti prvi, ker bi bili drugi popadli. njega. Tembolj pa so si vsi pripravljali pot preko celega Balkana. Italija, ki je vse-kakor morala dobiti kolonijo, bi bila rada zasedla Albanijo, Francija je založila v Turčiji neštete milijone, Angliji gre ista-tako za denarno premoč, trgovino in eksport v Turčijo, pa enako za to, da bi Rusija ne dobila prehoda skozi Dardanele in s tem ne prevelikega, skoraj izključnega vpliva v Bulgariji, na Crnem in Egejskem morju. Avstrija sama je hotela strahovati jugoslovanske narode in si priboriti preko carinsko ukročene Srbije, preko Novega-pazara in Stare Srbije pot do Soluna. Nemčija sama pa je imela največje cilje. Vsenemštvo je sanjalo o velikanskem vplivu v Orientu potem germanske Avstrije. Zato je Nemčija izpodirvala z vsemi močmi Anglijo iz Carigrada, ustanavljala banke, gradila bagdadsko železnico, organizirala turško armado, izvažala svoje blago na Balkan. Danes je uvoz Nemčije na Balkan ravno tlik, kakor naš, in nekoliko večji nego italijanski. Tako je bila vsa Evropa gospodarsko zainteresirana na Balkanu, zainteresirane so bile v prvi vrsti velike denarne bančne skupine imenovanih držav. one skupine, ki delajo s pomočjo svojih vlad v politiki lepo in slabo vreme. Interesi Bulgarije, Srbije, Črne Gore in Grčije niso bili tem skupinam prijetni. Naj propade Turčija, in zбоgom vsi kapitali, zбоgom obrnosti, zбоgom vse eksploatacijske možnosti v tej državi! Naj navedemo le eno primero, kako so države izkoristile v ciganile Turčijo. V avstrijskem borznem listu sem pred kratkim čital račun o zadnjem turškem posojilu. Od 800 milijonov funtov nominalne je Turčija dobila le 704 milijone, torej za 12% manj, (kurzna izguba), potem je morala plačati od tega obresti, naročiti za ta denar v Evropi orožje in ladje in plačati vse to vnaprej, 300 milijonov je morala plačati za neke železnice in le 70 milijonov jej je ostalo v prosto razpolago. Ta status quo, ali po slovensko »naprej ne vrnem nazaj ne smem« naj bi po želji velesil ostal kolikor mogoče dolgo, ker je Turčija v tem statusu quo prisiljena iskati in sprejemati denar tudi pod najhujšimi pogoji, kakršni so v zasebnem denarnem prometu sploh nemogoči. Umevno, da se velesile protivijo, da bi balkanske države uničile to molzno kravo. Da z balkanskimi državami, ki bi stopile na mesto Turčije, ne bo kesneje dobiček tolik, ker bodo države bolj urejene, to velesile dobro vedo. . . .

Dugo vprašanje je ravnotako vprašanje moči. V obrambni razstavi smo videli zemljevid, kako si Nemci predstavljajo »den grossdeutschen Bund« okrog l. 1950. Vse njihovo, od Belta do Adrije in Soluna, v njihovi interesni sferi Balkan, Anatolija, Mezopotamija, pot v Indijo odprta, Anglija morda poražena. . . .

V te svrhe se snujejo trozveza Avstrije, Nemčije, Italije, pa nasprotni trojni sporazumi Rusija, Francija, Anglija. Ze tani so bila ista nasprotja zaradi Maroka. Sredozemsko morje, za katero so se že bojevali Rimljani s Punci, pa postane zopet tu aktuarno. Čegavo bo? In Anglija zagotovi Franciji, da bo varovala njeno severno mejo proti Nemčiji, Francija pa premesti vojno brodoge iz Havra v Sredozemsko morje stražit angleški sueški prekop in pot v Indijo. Italija koleba med Nemčijo in Avstrijo na eni, trojnimi sporazumi na drugi strani ter si vmes zagotovi Tripolitanijo, egejske otoke in svoj del oblasti nad sredozemskim morjem.

Tako skupljenje sil je dano, ko se Turčija ne more več braniti. Izgublja Egipt na Anglijo, izgublja Tripolitanijo na Italijo, izgubila je že zdavnaj svojo gospodarsko samostojnost, notranji boji staro in mladoturkov in Arnavtov jo stresa. Trenutek je morda ugoden, da se balkanski Slovani morejo rešiti stoinstolnega turškega jarma. Pa še več. Bolgarija in Srbija morata sami priti do sredozemskega morja, če hočeta spravljati svoje pridélke na trg tako, da ostane dobiček njima, in če hočeta razviti svojo industrijo in trgovino v tisti meri, kakor jo mora razviti vsak narod, če hoče v sedanjem gospodarstvu biti samostojen in ne tako odvisen od tujega kapitala, kakor Turčija. Gospodarski, politični in narodnostni vzroki so že davno silili k rešitvi balkanskega vprašanja. Sedaj je čas tak, da so se balkanske države združile proti Turčiji z namenom, priboriti si samostojnost tudi v gospodarskem oziru, osvoboditi še ostale Jugoslovane in stopiti v krog ostalih večjih držav.

Dosedanja needinost Srbov, Bulgarov in Grkov je bila velesilam jako prijetna, ker so vedele, da je v tem položaju balkanska razbitost največja zapreka rešitvi jugoslovanskega vprašanja. Prav radi so njihovi listi pisali o smrtnem sovražstvu, spominjali na Slivnico in hujskali drugega proti drugemu, zato pa sedaj s tem večjim gnevom pišejo proti Rusiji, češ, da je igrala dvorezno politično igro, da je vodila druge za nos itd. Tako pišejo oniisti, ki so se prej Rusiji rogali, češ, ali smo te nasamarili, ali smo Izvoljskega »hereingelegt«! A Rusija hoče imeti tudi svoj dobiček. Njej gre za to, da dobi odprto pot čez Balkan, ko ne more priti do zraka čez Mandžurijo. Že v miru v S. Štefanu so jej velevlasti odjedle to pot. Toda sedaj se je igra obrnila, Nemčija je hotela s svojim sekundantom Avstrijo ribariti po kalnem Balkanu, sedaj je pa Rusija odredila »poizkusno« mobilizacijo, češ, če naj že imajo na Balkanu dobiček drugi, ni treba, da ga imate ravno vi!

Tako sedaj čakamo. Velevlasti so nervozne do skrajnosti. Dobro vedo, da se sedanji položaj ne da več vzdržati, da je statusu quo udarila zadnja ura. Ali rade bi še zadržavale, še dosegle prazne reforme in odlagale smrti »bolnega moža« ad kalendas graecas. Toda balkanskim Jugoslovanom, s katerimi doslej vse te velevlasti sploh niso računale, je dovolj krvi, dovolj bede, dovolj biča in kanna in ječe. Sedaj hočejo tudi oni imeti nekoliko več zraku, več kruha in več kulture, in zato se pripravljajo na boj. Vprašanje pa je, ali pride do vojne res že sedaj, ali kedaj kesneje.

Ipak, — polstoletno vprašanje se bliža svoji rešitvi. Na eni strani Nemčija z vdano jej Avstrijo, na drugi Rusija s Francijo in Anglijo, sredi pa Italija, ki ne ve

prav, komu bi se pridružila. Povsod jej denajo najlepše obljube. Ali Italija pravi, da ima časa dovolj in da lahko čaka, Chlumecy, trobito avstrijskih oficiozov, pa tarina, da Avstrija ne more čakati in da hoče že enkrat vedeti, ali bo Italija stala Avstriji v boju ob strani ali nasproti. Tu gre, pravi Chlumecy, za našo balkansko in za našo jadransko politiko! Naši oficiozi pa ne vidijo, da je vsaka jadranska in vsaka balkanska politika z Italijani in nasproti Jugoslovanom sicer dobra za Nemčijo in Italijo, pa uničevalna za Avstrijo. Tega oni ne vidijo, ker je že vsenemški furor in blesk Hohenzollerjev zaslepil vsako patriotično misel pri njih. Zato je današnja dualistična vladna oblika, damašnji centralizem v interesu vsenemštva in zato bi danes Avstrija rada poslala Rumunijo, tega »žandarija balkanskega« v ogenj po svoj in berolinski kostanj.

Ali evropska vojna bi le preveč poržla. Zato sedi sedem lačnih psov še nadalje okrog kosti. Balkanska federacija pa naj opravi sama s Turčijo in mi Jugoslovani jej želimo kot Jugoslovani in kot Avstrijci, boljši od gospode na Ballhausplatzu, da hitro zmagajo in da se tudi po zmagi složijo v trdno zvezno državo, ki Avstrijo prisili, da opusti vsenemško berolinsko pot in preide na pot splošne demokratizacije, federalizacije in najožjega stika z Balkanom. Če pa že naj kedaj pride do evropske vojne, naj zmaga tisti, ki se bori za to edino avstrijsko državno idejo, (posredno ali neposredno), naj propade oni, ki bi iz Dunaja rad napravil filialko Berolina. Če bo naša armada šla v boj za Berlin, bo škoda njena, pa naj zmaga ali podleže. Zato upiramo sedaj vsi oči na Balkan in pridržujemo dih. Naša pravda se tam vrši, za našo zmago na Balkanu pride jugoslovanska zmaga nad avstrijsko-germanskim centralističnim sistemom, zato pa — poraza bog ne daj!

K.

Kuferasi na pomolu.

V Bosni, koncem septembra.

(Konec.)

Drznost teh ljudi gre tako daleč, da nam v pogovoru — ko ne morejo utajiti navedene resnice — predbacivajo, da se nismo učili in da nimamo sposobnih ljudi. Ali Vas, gospoda, res ni sram, ker nimate sposobnih ljudi? Ali so se vam res strdili možgani in vas ne polije rudečica pred činjenico v mali Bulgarski? Ali Vas ni sram, ker nam niste odgojili sposobnih moči? Sami priznavate, da niste izvršili svoje kulturne misije, zaradi katere ste dobili evropski nalog, da pridete v Bosno? Pa zakaj ste potem tukaj; zakaj ne greste, da kdo drugi prevzame kulturno misijo, katero izvršiti Vi niste zmožni.

Dokazi so tukaj, da so sok naše narodne moči in kapitala popili tujci; a mi smo stali prekrižanih rok, ker nam niso in ne dajo se niti približati, pravim trgovskim in dobičkanosnim podjetjem — pa mi smo čakali in čakamo po orientalsko — rešitve po usodi.

Da je drznost še večja, pravi nam »Pester Lloyd«, da smo navajeni na orientalski in turški »bakšiš«. Mi ne oporekamo, da se je lahko pri turški vladi s pomočjo neznanega bakšiša včasih moglo kaj doseči a jemali so ga le sluge in nižji uradniki. A kako je v tem oziru v vaši

kuferasji upravi; boljše bi bilo, da nas v tem pogledu pustite v miru, ker ni pametno, če se v hiši obešenca govori o vrvi. Spominjamo vas na še nerešeno afero, ko je neki narodni poslanec v zborničnem budžetskem govoru rekel: da se je v ministerstvu kradlo in ukradlo. Da je bil dotični poslanec kaznovan s 24 urami odstranitve iz zbornice, s tem ni še rečeno, niti dokazano: da se v ministerstvu ni kradlo in ukradlo.

Sele z ustavo začena se vsaj na videz tudi domačinom iti na roko. Vstanavlja se tudi nekaj domačih podjetij — in to bi bilo tudi popolnoma pravilno — da se stopnjevaje prične tudi nas uvajati v delo pri nas in za nas.

Prišla je prva stvar: Vlada oddaja prodajo erarnega oglja, kjer je bilo brez rizika in posebne priprave zaslužiti na leto nekoliko tisoč kron. Tri desetletja ni domačih nihče vedel za ta zaslužek; in vse to je vedel in dobil, ne da bi kdo konkuriral, neki Šmarda s še nekoliko drugimi tujci. Da bi to prodajo oglja dobili domačini v roke, so se združili trije naši domači denarni zavodi: Muslimanska, Hrvatska in Srbska Centralna banka in predložili so vladi ponudbo, odobrili vse vladne zahteve in cene. Še več: vzeli so v konzorcij tudi neko tuje društvo, ker niti danes, žalibog ne sme vlada dati domačinu ničesar, ako ni poleg kuferas, zaradi avstro-ogrsko paritete. In vlada — naravna stvar — je odobrila ponudbo in dala konzorciju prodajo oglja v roke.

Neki Heimi, Polgari, Bideri in Schössingeri in enaki, kateri so imeli to trgovino, so naenkrat ostali na cedilu, in deževalo je protestov in brzojavk na avstrijsko in ogrsko ministerstvo, da se naj njihovi interesi vzamejo v varstvo, ker jemlje se jim kruh iz rok. Namesto da legalno predlože svojo ponudbo vladi in konkurirajo z našim konzorcijem, delajo hrup in vpijejo: da so v nevarnosti njihovi interesi in da jim Bosanci jemljejo iz ust kruh — ali ni to kuferaska predrznost? Čez 34 let so nam jemali očetni kruh iz ust, in mi sedaj hočemo samo en del tega kruha — a oni trde, da jim je v nevarnosti eksistenca.

Za nekaj borih tisočakov, katere bodo imeli priliko zaslužiti domačini, se vzdiguje vse in vpije: da se nam naj vzamejo in dajo tujcu. »Pester Lloyd« na madžarsko-barbarski način zastopa to gonjo. Čas je, da naredi enkrat konec neprilicnemu bagateliziranju domačinov — to zahteva naša narodna čast in ponos.

Naposled ni za nas zelo važno vprašanje, kedo bode ravno oglje prodajal, nego važen je princip, kateri je za nas vprašanje našega obstanka: da v vseh trgovskih in industrijskih podjetjih morajo sodelovati domačini. Čez noč se seveda ne more to obrniti v korist nam, a mora se začeti obračati — brez tega ni Bosni za nikogar kruha. Kuferasi morajo priznati, da so oni silni milijoni, ki so jih v Bosni zgrabili, naša last; vse ono je po Bogu in pravici naše in mi smo jih mogli zaslužiti. Krivca nam je vzela te milijone in dala jih je tujcem — brez pravice. Naravno bi bilo, da bi vsaj sedaj prenehalo »otimanje«, ker mi hočemo delati in imeti kar je naše. Dosti je, ker ne iščemo osve-te, nego smo zadovoljni delati združeni s kuferasi; ali boljše — tako je bilo. Sedaj nam je drznost in bahatost tujca vrgla rokavico in pobrali smo jo — tako zahteva naš ponos — in borili se bomo do zmage.

Izzvali ste nas in ti smo, da vam pome-
vemo, da vas sovražimo in preziramo, da
se vam hočemo maščevati, in naše ma-
ščevanje bode popolno takrat, ko vam
bodem pogledali v hrbet. Hočemo biti
svojji v svojem; hočemo prvenstvo v naši
hiši. Tega prvenstva pa ne moremo do-
seči drugače, nego da se rešimo tujcev,
ki nas hočejo drznim načinom uničiti.

V prihodnje pa, ako naša uprava kaj
dovoli in stori brez vednosti domačinov v
Bosni in Hercegovini, naj bode prepriča-
na, da se med nami ne najde in se ne
sme najti nikdo, ki bi jo podpiral.

Dasi je navedena obtožba na bosan-
sko upravo potekla izpod muslimanskega
peresa, in pozabiti ne smemo, da bratje
muslimani pa še sedaj niso preboleli, da
so odtrgani od Turčije, ker pri njih verski
čut prevlada vse druge, vendar mora
vsak poznavalec bosanskih razmer pot-
rditi preresničnost navedenih dejstev in
očitanj. Vsakega pravega Slovana bode
veselilo, ako se domačini lepe Bosne in
Hercegovine odrešijo svoje itargije in
prično delati — ker mi je že skoro dva-
najst, in njih domovino, kakor je dejal dr.
Slanc, mrcvari Madžar v pravem pomenu
besede.

Ni jim treba biti žal, da niso izpo-
stavili svojih teles bajonetom in puškam,
ker dosegli bi ne bili ničesar drugega nego
zlo; škoda je le, da niso že poprej pričeli
boja sedaj napovedanega, ker le to je pot
do osamosvojitve.

— 5 —

Starogora v Gorici.

Te dni smo čuli, da je deželni odbor
vrnil municipiju goriškega mesta načrt za
zgradbo nove ceste na Starogoro in mu
je naročil, naj popravi ta načrt v zmislu
navodil deželnega tehničnega urada.

Spomnili smo se živo, slovenske Sta-
regore v Gorici in pred oči nam je stopila
zapuščenost Starogore, katero ima
na vesti proslulih goriških municipij. Kadar
kakšne volitve ter potrebuje glasov, ta-
krat se spomnijo na municipiju Starogore
in pošljejo ljudi do slovenskih kmetov,
da z njimi lepo po slovensko govorijo ter
jih vabijo, naj pridejo voliti. Zraven pa
obljubljajo v imenu municipija lepe zlo-
ne ceste, razsvetljava in razne olajšave.
Kot sladki med so besede odposlancev
municipija in zagotovila, da se napravijo
potrebna občila, so taka, da uboga, po-
štena slovenska duša končno le verjame,
češ, morda bodo pa sedaj držali besedo
in nam dajo potrebne poti, luč in drugo,
kar potrebujemo. Ali kadar so volitve
končane, takrat ostane po starem v Sta-
rigori in tam po Baromovšču. Včasih še
kdo ob kakih prilikah poprašja s strahom ka-
kega gospoda z municipija, če bo kaj; ker
dobi odgovor, iz katerega razvidi, da ne
bo nič, vgasne vsako upanje; ob prihod-
njih volitvah pa prihajajo zopet užigat
upanje med slovenske Starogorske kmē-
te. Tako gre že desetletja.

Zadnje čase so pa malo dlje kot po
navadi mislili na Starogoro in pripetilo se
jim je, da so napravili celo načrt za
zgradbo nove ceste na Starogoro. Čudež!
Najbrže so se tudi sami gospodje na mu-
nicipiju čudili, da je zrastle v njihovem
stavbenem uradu načrt za cesto, že to-
kokrat obljubljeno! Ali načrt je bil tu in
predložili so ga deželnemu odboru. In de-
želni odbor ga je vrnil z naročilom, naj
ga municipij popravi v zmislu navodil de-
želnega tehničnega urada. Aha! Torej
pomankljiv načrt? V municipijskem ura-
du imajo menda pač toliko sposobne moči,
da vendar lahko napravijo dober načrt za
cesto na Starogoro. To ni nič težkega.
Deželni odbor gre na roko municipiju
kjer more; saj je dr. Pinavčig v deželnem
odboru, dr. Pettarin in glavar Pajer. Mora
biti isti načrt za cesto na Starogoro pre-
snato slab in zanikerno napravljen, da ga
je moral deželni odbor vrnil v popravilo.
Najprvo so delali načrt na municipiju, po-
tem je bil pri deželnem odboru, sedaj je
zopet na municipiju — to je najlepša pot,
po kateri se da zavleči še za desetletja
tako potrebna, tolikokrat obljubljena no-
va cesta na Starogoro. In nič ni nič
kriv. Kriv ni municipij, ker kaj more za
to, če mu deželni odbor vrne načrt, kriv
ni deželni odbor, če mu predloži mu-
nicipij pomankljiv načrt. Tako lahko roma
načrt z municipija na deželni odbor in z

deželnega odbora na municipij skozi de-
set let, ceste ne bo in kriv tudi ne bo
nikdo.

Slovenski kmetje so se do zadnjega
časa hudo bali maščevalnega municipija
goriškega, ali dandanašnji pa izražajo
očito svojo nevoljo. Kmetje s Starogore,
ki menijo na primer na Vogrsko, vidijo in
čutijo to razliko: Koliko trpijo,
kako so zapuščeni in zane-
marjeni pod mestno upravo
in kako vse lepše in boljše
je tam v priprosti kmečki slo-
venski vasi. Tam se brigajo za poti,
vodo, sploh za vse, kar potrebuje kmet;
tukaj pod slavno mestno, ve-
likoitalijansko upravo so za-
puščeni, kakor ni zapuščeno
zadnje gorsko selo. To kriči lo
neba in obsoja najhujše sedatjo upravo
goriškega mesta.

Municipij je izkazal letos pri ljud-
sem šteju na Starigori 388 Slovencev in
48 Lahov (kje jih je le dobil?), na Ba-
ronovšču pa Slovencev 221, Lahov 86. —
Ti Slovenci so polni pritožeb glede cest,
glede ljudske šole, glede cerkvenega pri-
padanja, glede pošte itd. Sploh tako se
jim godi, kakor da bi ne bili v moderni dr-
žavi. Davke morajo plačevati kakor go-
spoda sredi Gorice na Travniku, ali nič
nima jo za te velike davke. Včasih je kak
shod na Ajševici in tam se čujejo pritožbe,
ali ne čujejo jih na municipiju. Najhujše pa
trpi Starogora v vsakem oziru. Gotovo
bi jej bilo boljše pod upravo zadnje gorske
občine kot pa pod mestno, goriško.

V članku »Gorica in Vrtojba«, ki je
bil izzval v »Corrieru« tolik vihar, smj
bili pokazali, kako se prijema tudi ita-
lijanski kmetov v mestni občini goriški
zadružno gibanje okoličanskih slovenskih
kmetov; italijanski kmetje vidijo, kako se
zaničevani slovenski kmet iz okolice gi-
blje in organizira. V današnjem članku
kažemo, kako bridko čuti slovenski kmet,
spadajoč pod mesto, razliko med mestom
in okolico. Nima cest, nima šol, pošte itd.,
vse tisto potrebno, kar je v okoličanskih
občinah, vse to mu manjka v slavni »ita-
lijanski« Gorici!

Te slovenske potrpežljivosti mora biti
enkrat konec in konec mora biti zanikerno
mestne uprave. Kedar se bo bila velika
bitka za municipij, bodo morali stati
verno v slovenskih vrstah vsi slovenski
kmetje goriškega mesta, da spravimo iz
mestne hiše kliko, pod katere upravo to-
lipo trpi Gorica na vseh koncih in krajih.

Politični pregled.

Avstro-Ogrska.

Avstrajska delegacija. — Finančni
minister Bilinski je v bosanskem odseku
poročal zlasti o pogajanjih glede železnic.
Železnice, ki bi se dovršile v 5 ali 6 letih,
bi stale 260 milijonov kron. Sp in čič se
je bavil s pritožbami iz znane resolucije
bosenskega sabora glede uredbe odgo-
voorne vlade, imunitete poslancev, odstra-
nitve gospodarske odvisnosti od obeh dr-
žavnih polovic, zadovoljen je z železni-
škim programom; zavzemal se je za ko-
risti Herceg-Bosne zlasti na političnem
polju in zahteval revizijo bosanske usta-
ve. Nemci in Poljaki so bili proti Spinčič-
čevim izvajanjem.

200 milijonov novih vojaških kreditov. — Poročajo z Dunaja, da bo vlada še
v tem delegacijskem zasedanju zahteva-
la nič več nego 200 milijonov novih vo-
jaških kreditov, in sicer za trdnjave, ar-
tilerijo, vodljive zrakoplove in aeroplanē.

Socialisti proti vojni. — Vodstvo
ogrske socialne demokracije namerava
jutri prirediti polno shodov, na katerih bi
se protestiralo proti vojni na Balkanu.

Inozemstvo.

Pred vojno na Balkanu? — Balkan-
ske države so pripravljene in šte-
jejo njihove armade nad 600.000 mož. (Bul-
garija 300.000, Srbija 200.000, Črnagora
in Grška po 800.000). Bulgarska armada,
ki je pomnožena s srbskimi polki, stoji v
dolini Marice, srbska južno od Niša,
15000 mož in 15 gorskih art. baterij pa je
postavila Srbija na Užico, da morejo u-
dreti v Sandžak Novibazar. Vse je pri-
pravljeno, vse je navdušen, ob meji pa,
kakor zatrjujejo poročila, že potajno pi-
ške med srbskimi in turškimi vojaki. Po-
roča se, že o prvi bitki med Srbji in Tur-
ki, pri Raški in Branji so prekoračili Tur-
ki mejo in vnel se je boj, ki je trajal eno

uro, Turki so imeli 30 mrtvih in obilo
ranjencev, srbski vojaki so padli 3, ran-
jenih je 18. — Turške čete se pribli-
žujejo srbski meji, iz Stare Srbije pa be-
žijo v Srbijo in tam pripovedujejo, kako
neusmiljeno ravnaajo Turki s srbskim pre-
bivalstvom. — Vojno razpoloženje je tudi
med Turki veliko in po carigradskih uli-
cah se vršijo demonstracije, množica kli-
če na vojno. Turška vlada je baje sklenila
razviti zeleno preokovo zastavo, kateri
naj sledijo vsi Mohamedanci v boj proti
kristijanom.

Srbija je zopet zahtevala od Turčije
dovoljitev prevoza v Skoplju u-
stavljene municije. Če Turčija ne od-
govori povoljno, prenehajo diplomatični
odnosi. Ali ne ve se tudi, kako bo s pre-
vozom srbske in bulgarske municije skozi
Avstrijo. 212 vagonov municije je na-
pravljene na Francoskem za Srbijo, za
Bulgarijo pa 189. Na Dumaju menijo, da so
ogrske železnice prenapolnjene, da bo to-
rej težko kaj z dovoljenjem!!

V Carigradu se vršijo neprestano po-
svetovanja med poslanki in turško vlado.
— Srbska skupščina in bulgarsko sobra-
nje sta sklicana na današnji dan. Tu se
odloči, ali bo vojna ali ne. Bal-
kanske države hočejo kakor znano v prvi
vrsti avtonomijo Macedonije pod lastnim
krščanskim guvernerjem, Epir bo interes-
na sfera Grške, Stara Srbija pa Srbije.
Ako se Turčija ne uda, je vojna neizogib-
na. Kakor se čuje iz Carigrada, se Tur-
čija ne uda. — Med Srbijo in Turčijo so
pretrgane vse prometne vezi. Črno-
gorska mobilizacija je izvedena v redu.

Gledé velevlasti pravijo zadnja po-
ročila, da se Francija trudi za točen spo-
razum med Avstrijo in Rusijo za odločno
intervencijo na Balkanu, da bi se pre-
prečila vojna. Ruski zunanji minister Sa-
sonov konferira v Parizu s poslanki Sr-
bije, Bulgarije in Grške. — Dolgo časa
negotovost ne more več trajati, marveč
se mora odločiti v teh dneh, kaj bo, ali
vojna ali se bo verjelo Turčiji, da stori,
kar je dolžna storiti.

Iz Belgrada poročajo, da so razni srb-
ski bogataši dali vladi 5 milijonov dinar-
jev ter več vagonov žita in drugih živil
za armado.

Ravnateljstvo ogrske železnice za-
hteva od Srbije, naj jej takoj vrne 600 va-
gonov za blago, ki se nahajajo sedaj v
Belemgradu.

VOJNA MED TURČIJO IN ITALIJO.

Gledé mirovnih pogojev se razglaša,
da obsegajo te točke: Turčija izreče, da
smatra Tripolitanijo za avtonomno deže-
lo, Italija izjavi, da anektira Tripolitanijo,
Turčija to prizna in dobi za to 120 milij-
onov. — Z italijanske strani se enkrat raz-
glaša, da je mir že skoro sklenjen, drugič
pa da še ni nič gotovega. Tako smo še
vedno na nejasnem, kaj bo pravzaprav s
pogajanjmi za mir.

Darovi.

V odkup lantovskega večera daruje
g. Franc Saunig, trgovec s šivalnimi stroji
v Gorici, K 10 Ciril-Metodovi družbi, K
10 »Sokolu« v Gorici in K 10 »Šolskemu
domu«. — (Denar hrani uprava.)

Darovi za »Dijaško kuhinjo«. Neime-
novan št. 7 za sept. in oktober 750 K. —
Neimenovana gospa št. 1 za oktober 2 K.
— Stefan vina je dal 220. — R. Drufovka
v Gorici 2 K. — Članarino za 1912/13 so
plačali sledeči gg.: Dr. Dinko Puc, od-
vetnik v Gorici, 10 K. — Prof. Luđ.
Vazzaz 10 K. — Šolski svetnik Fr. Plohi
6 K. — Jaka Zupančič 3 K. — Prof. Ivan
Steblovnik 3 K. — Prof. M. Mastnak 3 K.
— Fran Strnad, šolski ravnatelj v p., 3
P. — Jos. Prijatelj, c. kr. učitelj v Gorici,
3 K. — Prof. Fr. Ferjan 3 K. — Na račun
mesečnine je prišlo 896 K.

**Podpornemu društvu za slovenske
visokošolce na Dunaju** je v času od 3.
avgusta do 30. septembra 1912. došlo da-
rov skupaj 303 K 31 h. Prejem tega zne-
ska-najhvaležnejše potrjuje v imenu dru-
štvenega odbora t. č. blagajnik: Dr. Stan-
ko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik na
Dunaju I. Bräunerstrasse 10.

Domače vesti.

Cesarjev god je bil včeraj 4. okto-
bra. Praznoval se je po celi monarhiji na
običajen način s slovesnimi mašami, ka-
terih so se udeležili razni dostojanstve-
niki, vojaški in civilni, predstojniki c. kr.

uradov, županstva itd. Za vojaštvo je
bila maša v vsaki garniziji. Šole so ime-
le istotako mašo, poduk se včeraj ni vršil.

Smrtna kosa. — Sinoči je umrla go-
spa Katarina Čuk, soproga vodje zemlji-
ške knjige v Gorici. Pogreb se vrši jutri
ob 4. uri pop. Preostali naše sozaljje.

Danes zvečer predava dr. Ivan Lah,
urednik »Dneva«, »O kulturi malega na-
roda.« Upamo, da bo udeležba boljša, ko
zadnjič, da bo dvorana polna. Sedeži so v
predprodaji v Gabrščekovi trgovini do
1/2 8. zvečer, odtlej pri blagajni. Prosimo
tudi točnosti pri udeležbi.

Število sedežev II. vrste se je pove-
čalo! Sezite po njih!

Veliko zanimanje in mnogo debat je
povzročil naš uvodnik od četrtega. Zato
opozarjamo tudi na današnji uvodnik, ki
opisuje mednarodni položaj in interes Ev-
rope kakor tudi avstrijski in jugoslo-
vanski interes na vojni na Balkanu.

Za davčnega oficijala je imenovan
davčni asistent Ciril Ivančič.

Za višjega poštnega kontrolorja je
imenovan poštni kontrolor Ernest Nastran
v Trstu.

Vabilo. — Vse one gospe, gospodične
in gospodje, ki so sodelovali pri cvetlič-
nih dnevih v Gorici, so uljudno vabljeni,
da pridejo jutri »k jelenu« ob 10¹/₂ dopol-
odne, da se napravi fotografična skupina.

Konec podlistka »Foma Gordjejev«
priobčimo v torek.

Poroka. — Jutri se poročita gospo-
dična Kati Muznik iz Kobariča in gospod
Franc Saunig, trgovec s šivalnimi stroji v
Gorici. Novoporočencema želimo vse naj-
bolje!

Dijaška kuhinja v Gorici je imela v
četrtek zvečer svoj redni letni občni zbor.
Obširneje poročilo priobčimo prihodnjč.
Pri dopolnilnih volitvah se izvolijo v od-
bor gg. Alojzij Bajec, vad. učit.; Jak. Ci-
merman, gimn. prof.; Fran Ferjan, real.
prof. in Jos. Prijatelj, vad. učit. Pregled-
nika bosta g. ravnatelj Bežek in g. šol.
svet. Plohi. Sestava odbora je torej sle-
deča: preds. g. prof. Mastnak; podpred.
g. a. I. Gabrščekova; tajnik g. Prijatelj;
blagajnik g. prof. Zupančič; ostali odbor-
niki gg. Bajec, Cimerman, Ferjan, Koren,
Košnik in Povšič.

Porotno zasedanje v Gorici. — Ka-
kor je bilo pričakovati pri razpravi proti
Koželju in Jančkoviču, sta bila oba mlade-
niča oproščena. Tvrdba Hedžet & Korit-
nik nima nikake izgube. Fantiča pa se
menda po tem, kar sta sedaj prestala, po-
boljšata ter ne storita nikdar več kaj ta-
kega. — Včeraj je pričela razprava proti
soc. demokratu Callini-ju, radi žaljenja
časti potom tiska. Toži ga »Camera del
lavoro«, kateri je očital v članku v listu
»Socialista Friulano«, da slepari v njej u-
članjene tramvajske uslužbenke. Callini-
jev branitelj je dr. Dermota, ki je pred-
lagal nove priče in se je za pravico prene-
sla na drugo zasedanje. — Danes, se je
prenesla razprava proti Petru Velikonja,
ki je priobčil po znanem procesu radi po-
loma Banke popolare »Poslano«, radi ka-
terega se je čutil žaljenega Alfred Lenas-
si. Da bodo zaslišane nove priče, zato je
razprava prenešana.

Vojaška aviaična postaja v Gorici.
— Sredi oktobra pridejo zopet v Gorico
otičirji-aviatik, ki so dodeljeni tukajšnji
aviaični postaji. Poduk prične s 1. no-
vembrom. Poveljnik postaje bo nadporoč-
nik Stohansl.

N. D. O. v Gorici vabi na »vinsko tr-
gatev«, ki bo v nedeljo dne 13. t. m. ob
4. uri popoldne »pri jelenu«.

Ronki — trg. — Slovesno proglasi-
tev kraja Ronki za trg se izvrši jutri 6.
t. m. v navzočnosti namestnika. Na spo-
redu slavnosti je maša, blagoslovljenje
zastave trga Ronki, koncert, šolska ml-
dina bo pela himno trga Ronki, katero je
uglasbil sodnik Vinci; popoldne pa bo
vzletel nad trgov tržaški aviatik Vidmar.

MOJA STARA

Izkušnja je in ostane, da je najboljša sred-
stvo za odpravo poletnih izpahljajev, za do-
sego, za ohranitev nežne in mehke kože ter
bele polti lilkno mlatabe mlo. Znamka ko-
njček tvrde Bergman & Co., Teischen a/E.
Komad stane 80 vin. in se dobiva v vsih
lekarnah, mikrofinicah, parfumerijah in po-
dobnih trgovinah. Bergmanova lilkna krema
»Manera« slovi radi tega, ker se dobi po upo-
rabi iste jako nežne in bele roke. I tuba
stane 70 vin. Dobiva se povsod.

Domača politika.

Narodna stranka za Štajersko bo imela dne 6. t. m. v Celju glavni zbor. Dnevni red: a) poročilo o splošnem političnem položaju, o strankinem bodočem delovanju, o njeni organizaciji in časopisu; b) volitev glavnega in izvrševalnega odbora narodne stranke; c) poročilo o deželnem zboru; d) raznoterosti. Ob 4. uri popoldne v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma velja narodna slavnost v prid narodnemu skladu z najraznovrstnejšim sporedom.

Skupščina narodne stranke za Štajerskem se vrši jutri v Celju. Na dnevnem redu so jako važna organizacijska in taktična vprašanja. Mlada štajerska napredna stranka še ne obstaja dolgo let, a je v življenju štajerskega Slovenceva že veliko izvršila. Iztrgala je obilo terena strupeni štajercijanski stranki, močno poživila manjšinsko delo ter vzbudila mnogo življenja in boja med kmečkim ljudstvom ter s tem zanesla nove vjre, izobrazbe in napredka med priprosti narod. Sesterski stranki, koje položaj toliko bolj razumemo, ker sami bivamo na meji brez opore na kako centralno organizacijo, želimo obilo vpeha na skupščini in pri kasnejšem delu ml. ljudstvom!

Goriška avtonomija in občinske volitve. — Municipij se pritožuje, da je avtonomija Gorice v nevarnosti, ker je vlada suspendirala volitve. Pozabljajo pristaviti, da je to sam zakrivil. Avtonomije se pač ne sme zlorabiti, marveč vedno vpoštovati zakon in pravico. Pod plaščem avtonomije naj bi municipij storil, kar hoče, pod njenim varstvom izpuščal volilce in si stem za vselej zagotovil, da vlada manjšina! To je želja municipija. Morda pa mu je znano, da vsaka meja enkrat postane polna. Saj ste nas tlačili celo stoletje, saj ste slovenske volilce vedno izpuščali, dasi ste predobro vedeli, da kršite zakon. Župan je položil prisego, da bo čuval zakon. Končno je tudi vlada uvidela, da v kljub prisegi njemu podrejeni uradi flagrantno kršijo zakon in sicer ravno naš mestni statut, v katerega je »Corriere« tako zaljubljen. Municipij je izgubil ono zaupanje in čast, da bi se mu smelo zavpiti volitve. Vjeli smo ga na sleparstvu ob ljudskem štetju, zdaj pa pri imenikih. Volitve vodi municipij v prenešenem delokrogu. Vlada ima vsak hip pravico mu odvzeti vse volilne agende. Vlada to celo mora storiti, čim je videla zlorabo. Dvakrat je že morala volitve ustaviti, ker je polovičarska in ne ukrene, kar bi bila nje dolžnost. Mi municipiju več ne zaupamo, zatoleten je na nezakonitosti. Zahtevamo, da vlada sama vodi nadaljnje volilno delo.

Goriški irredentovci proti c. k. namestništvu. — Na c. k. namestništvo v Trstu se gotovo te dni kar tresajo samoga strahu. Ves strup in žolč goriške kamore brizga ta teden v Trst. Naš vrli »Corriere« je sicer tak, kakor da izhaja v srcu Italije, piše o »naši armadi«, o »naši domovini«, o našem »kralju«. Hvalabogu, da zdaj iz jeznih izbruhov njegovih vendar še čutimo, da ima »c. k.« še košček moči v Gorici. Bridko se pritožujejo irredentari, da namestništvo »menda« niti pri c. k. glavarstvu goriškem ni prašalo za svet, predno je odločilo, da je občinske volitve v Gorici suspendiralo. Municipij pač ne more pozabiti onih prekrasnih časov, ko je c. k. goriško glavarstvo nad vsako njegovo nespametjo in nezakonitostjo pokrilo plašč nepristojnosti in neinformiranosti. Upamo vsaj, da so ti časi za vselej minili, ko se je lokalna vlada s peskom municipijevih potuhnjencev dala oslepiti.

»Gorica« in obrambna razstava. — V uredništvo »Gorice« je nesel neki akademik notico o obrambni razstavi, češ, naj jo objavi tudi »Gorica«, saj obrambna razstava ni nikaka strankarska prireditve, marveč se tiče vsega slovenskega naroda in važna je tako, da naj si jo ogledajo Slovenci te ali one stranke. Toda v uredništvu »Gorice« so odklonili priobčjenje one notice o obrambni razstavi. — Brez komentarij!

Kulturonosi iz Kalabrije imajo svojo filijalko na trgu poleg ulice Morellij, kjer imajo slavni »pompirji« svojo domovino. Tamkaj namreč stoji javno stranišče, ki bi ga morda celo Kalabriji z ozirom na moderna higijenska načela ali pa vsaj na

svoje nosove popravili. Kje je zdravstvena policija, da tako svinjarijo dopušča? Hudomušneži so že nameravali nasvetovati občinskemu odboru, naj enkrat zboruje na tem prostoru, ki se tako dobro razvila pod županom Bombičem. »Pompirji« ki tamkaj zraven stolujejo, pa naj enkrat, mesto da gredo solze neodrešenev pretakati v Turin, podero ali pa vsaj z brizgalnami očistijo ta kulturni ključ in spomenik zadnjega kalabrijskega občinskega zveza v Gorici.

Poučni (!) izlet v Benetke in Padovo hočejo napraviti tukajšnji Lahji prihodnje leto o Binkoštih. Izvolili so odbor, ki nabira izletnike in prispevke. Okoli 100 se jih je baje že priglasilo.

Laški smrkavci so v četrtek okrog polnoči potrgali skoraj vse plakate naših predavanj. To je »Corrierova« kultura, ki nas jo hočejo ti pobalini učiti! Sicer nas pa tudi s temi sredstvi ne pokončajo; pride čas, da se navadijo na naše plakate!

Narodna obramba.

Obrambno razstavo v Gorici je posetilo 374 oseb. Razstava je sedaj v Celju. — Sklenilo se je, da naj se razstava še enkrat otvori in sicer meseca novembra, ker je želeli, da bi jo videlo obilo in obilo Slovencev; sedaj v par dneh si je ni mogel ogledati marsikdo, ki bi jo rad videl. Prilika bo zopet dana v novembru.

Nepremišljena konkurenca C. M. užigalicam. — Narodno občinstvo opozarjamo, da je založnik C. M. užigalic g. Perdan znatno znižal cene tem užigalicam, tako, da prodajalci nimajo več izgovora, da pri teh užigalicah manj zaslužijo kot pri drugih. Obenem je nakazal g. Perdan C. M. družbi zopet velik znesek 1500 K. Narodno občinstvo se tudi naj me da motiti vsled nove, reči snemo, lahkomišljeno ustvarjene konkurence z dijaškimi užigalicami. Naj si konkurenti ne obetajo prevelikih dohodkov, vendar pa na biti naša prepotrebna družba občutno prikrajšana v dohodkih.

»Čehi in njihovo obrambno delo« (Čechové a jejich práce obranná). — Zanimivo knjižico je izdala akad. podružnica Narodne jednote severočeške. Namen knjižici je pripravljati pot z druženo vseh čeških obrambnih jednot. Češki narod, ki ima tako do zadnje koče razprostrto narodno obrambno organizacijo, ne more poginiti. Najboljše moči vseh čeških strank so se strnile v tej osrednji obrambni napravi, da ščitijo narodna prava.

Südmarka je naselila v zadnjem času na južnem Štajerskem in Kranjskem sledeče družine: kmeta iz Virtemberške v Cirkovcah pri Šent Ilju v Slovenskih gorica, z dvema otrokoma; kmeta iz Srednje Štajerske v Cirkovcah pri Št. Ilju, s štirimi otroki; kmeta iz Badena v šentiljski okolici, s petimi otroki; kmeta iz Severne Moravske v Kamnici pri Mariboru; vrtnarja iz Gradca v Velenju, s tremi otroki; brivca v Studencih pri Mariboru; 2 obrtnika na Pragerskem (kleparja in brivca) in sodarja v Maierleju na Kočevskem. Te družine štejejo 43 glav. Tu vidimo, kako sistematično deluje nemško bojno društvo. In slovenski odpor?

DOPISI.

Iz goriške okolice.

»Pevsko in brašno društvo« na Gradišču priredi v nedeljo dne 6. oktobra 1912. plesno zabavo v slovo fantom-društvenikom ki odrinejo letos k vojakom. Ples se vrši v dvorani g. Žnidarčič. Pričetek ob 3 uri popoldne. Pričakuje se mnogobrojne vdeležbe posebno iz Renč, Prvačine in bližnje okolice.

Iz kanalskega okraja.

Iz Kanala. — Prostovoljna požarna straža v Kanalu se je ustanovila leta 1878. in je ena najprvih ustanovljenih na Goriškem. Ista je praznovala dne 22. septembra izvanredno slavnost. Vršilo se je odlikovanje gosp. Petra Vuga iz Kanala za njegovo 25letno nepretrgoma zvesto službovanje. Udeležil se je slavnosti občinski svet, na čelu g. župana, — koji je tudi ustanovitelj navedenega društva — uradnik tuk. sodnije in davkarije, deputa-

cija častniškega zbora tuk. 7. lovskega bataljona in zastopništvo vseh drugih oblastev in društev. Slavnost se je vršila v najlepši redu. Poveljnik požarne straže g. Ivančič je predstavil slavljence g. Petra Vuga g. županu, kateri je pripel slavljencu v navzočnosti mnogoštevilnega občinstva po kratkem jedernatem nagovoru na trgu častno kolajno. Po slavnosti je zasvirala godba cesarsko pesem. Pa končanem odlikovanju je odkorakal ob zvokih godbe oddelek požarne straže v spremstvu obilega občinstva v stražnico, kjer se je razkazovalo različno orodje gasilnega društva. Hvalevredno se je izrazilo občinstvo na pridobitvi različnega gasilnega orodja in o uzornem redu v stražnici. Vsem, ki so se odzvali vabilu in so s tem povečali slavnost, se prostov. požarna straža najiskreneje zahvaljuje.

Sokolski vestnik.

Jutri, v nedeljo 6. oktobra se bo vršil »pri jelenu« zabavni večer goriškega »Sokola«, kateri je spojen z odhodnico br. vojakom-novincem. Pričakovati je obilne udeležbe. Kakor že omenjeno, so na vspredu raznovrstne točke. Vrstili se bodo šaljivi prizori, godba, petje in mramorne skupine. Opozarjamo posebno na zadnje, katere bodo nudile izreden vžitek. Tudi na našega komika moramo sl. občinstvo še enkrat opozoriti. Po končanem vspredu se vrši ples in prosta zabava. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Sodeluje orkester tuk. pešpolka št. 47. Vstopnina 60 vin., k plesu posebej 1 K.

Tel. društvo »Sokol« v Gorici vabi vse brate, da se polnoštevilno udeležijo odhodnice br. vojakom-novincem!

Gospodarske vesti.

Kolk se je zvarilo piva v letu 1910? — Prišla je na dan statistika, ki pravi, da se je zvarilo v letu 1910. piva trideset milijard dvestosedemdeset milijonov litrov. Največ piva se je zvarilo v Združenih državah, to je 72,226.607 hl, potem v Nemčiji 64,491.284 hl v 13186 tovarnah.

Trgatev na Hrvaškem. — Kakor je pokazala dosedanja trgatev, bo letos na Hrvaškem manj vina nego lani in sicer za tretjino.

Vinska kupčija na Vipavskem je vsak dan jednako živahna, po postajah je vse polno sodov; kupčija je dobra in prinese lep denar Vipavcem. Da bi bilo vsako leto tako!

Št. 1063/12.

Razpis dražbe.

Razpisuje se zmanjševalna dražba stavbenih del za novo šolsko poslopje v **Medani.** — Sklicna cena je 26.500 K. — Načrt, preudarek in gradbeni pogoji so razpoloženi za ogled v podpisnem uradu vsak dan od 9. do 12. ure predp. Tu se dajajo tudi vsa druga pojasnila in sprejemajo pismene ponudbe (kolek 1 K), s katerimi treba vložiti v gotovini ali v državnih vrednostnih papirjih 1325 K varščine. — Rok za vlaganje ponudbe poteka 19. oktobra t. l. ob 12. uri popoldne.

Oddajna komisija je sklicana za 21. oktobra t. l. ob 10. uri popoldne.

Izrecno se pristavlja, da si pridržuje c. kr. okrajni šolski svet pravico, sprejeti ono ponudbo, ki se mu zdi za okraj najugodnejša, če tudi bi ne bila najnižja, ali pa razpisati novo dražbo.

C. KR. OKRAJNI ŠOLSKI SVET
v Gradišču 28./9. 1912.

Predsednik:
Schneider m. p.

Gamaše - Galoše

J. Drufovka

Gorica, Gosposka ulica 3
nasproti „Monta“.

Razne vesti.

Obesila se je v Celovcu Helena Smolli, vdova po nekdanjem advokatu dr. Smolliju v Celovcu. Baje ni bila pri zdravniški pameti.

Dalje na 4. strani.

Večna zadeva.*)

Bral sem članek, ki je izšel v listu »Popolo«, dne 6. septembra 1912. in tam sem naletel na Vaše ime, velečenjeni g. prof. Gnirs!

Vi ste ud.komisije za ohranjanje zgodovinskih in umetnih spomenikov na Primorskem. Ali bi bliž zmožni Vi priobčiti v kateremkoli listu par vrst s svojim podpisom, da je slika, ki sem jo videl jaz in moje priče, na komisionalnem ogledu dne 1. svečana 1909 na sv. Gori original, ki ga je podaril svetišču v l. 1544 patrijarh Marko Grimani?

Opozarjam Vas tozadevno na sledeče:

Leta 1717. ste bili kroni Matere Božje in sinčka na sv. Gori iz masivnega zlata z vdelanimi dragimi kamni.

Leta 1800. sti bili kroni nadomeščeni z medenimi, ki so bile pritrjene z vijaki od spredaj na sliko na platnu, ki je bila nalepljena na les.

Leta 1909. čudno naključje, ste bili kroni iz medenine in pritrjeni na sliko iz jelkinega lesa, z vijaki z matice od zadaj!

V kratkem času morda opazimo kako drugo premembo pri medenih kronah.

Vprašal bi Vas rad še nekaj:

Kaj se je zgodilo v izdolbini, kjer se nahaja slika na sv. Gori, meseca majnika leta 1909?

Vi, kot ud za ohranjanje zgodovinskih spomenikov, bi morali vedeti, kaj se dogaja na zgodovinskih spomenikih, ki so kot taki že bili kvalificirani od nekkih komisij.....

Razumem da duhovniki ne odgovarjajo na moja tozadevna odkritja — pa nič ne de!

Povedati Vam imam še marsikaj, ker železni mož se ne boji ničesar, ko gre za resnico!

Smo pač v Gorici..... Ako bi zmanjkalo kako umetniško delo v kateremkoli mestu na svetu, bi dočeno mesto ukrenilo vse potrebno, da bi se našel umotvor — v Gorici pa žalibog se dogaja..... ravno narobe!!

Z odličnim spoštovanjem

IVAN GYRA
zapriseženi starinski izvedenec.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

GOSTILNA

v ulici sv. Antona, (prej Franciška Gregorič) se takoj odda. Najemnik mora imeti svojo konicijo. Vsi ti prostori pa se oddajo tudi za

delavnico

in so posebno pripravili za mizarstvo, mehništvo, ključavničarsko ali kovaško obrt. Naslov se izve v trgovini s premožnim islatam.

Prvi sedaj v Novem marofu na Hrvaškem se je vršila zanimiva zapuščinska razprava. Leta 1902. so našli na šetališču v Petrinji ubitega človeka. Iz nekaj pisem so dognali, da je mrtvec Evgen Vogl, doma iz Krapine. Mati Voglova je bila nesrečno obveščena že prepoznano in je bilo truplo že pokopano, ko je došla k pogrebu, tako, da ni mogla dognati, če je mrtvec v resnici njen sin. Leta 1909. pa je dobila nenadoma od pomorskega urada na Reki sporočilo, da je bil njen sin Evgen Vogl ubit 12. decembra 1908 na anglaskem parniku »Trafalgar« v Newkastlu v prepiru z mornarji. Pr. njem so našli istotako listine na ime Evgena Volga iz Krapine. Obiti mornar je imel do 1000 K gotovine, ki so jo angleške oblasti poslale sodnji v Novem marofu, da izroči denar materi. Med tem je zvedel erar za zadevo in zahteva denar za-se kot sporno zapuščino. Sedaj se razpravlja, kdo izmed ubitih je pravi Evgen Vogl, ali je umrl dvakrat ali enkrat, ali nikoli.

Smrtna obsodba v Kotoru. — Pred poroto v Kotoru se je vršila razprava proti Muninu Šeferoviču, Avdiji Ramhusoviču in Šabanu Jerkoviču, vsi trije mohamedanci iz Berana v Turčiji. Obtoženi so bili roparskega umora, storjenega na Seliji Alimedžiču. Obsojeni so: Munin Šeferovič na smrt na vešalih, druga dva v ječo 6, oziroma 5 let.

Žrtve burje v Trstu. — Včeraj je peljal v Trstu vozniček Štefan Petkovič prazen koš na postajo južne železnice. Potegnila je burja in prevrnila Petkoviča s košem vred, priletel je z glavo ob kameniti tlak in ostal mrtev.

Menjanje stanovanj pri Angležih. — Angleška zavzema prvo mesto med državami, kjer stanovalci tako pogostoma menjajo svoje stanovanje. Minister John Burns je v svojem govoru omenil, da je od 229.000 članov nekega društva lani premenilo stanovanje nad 150.000 članov. Rekord v seljenju pa ima mesto Melbourne, tam je prišla te dni pred sodniško neka družina, ki je v 7 letih spremenila stanovanja 57 krat.

Moll-ov Seidlitz-prašek

je za na želodcu trpečo neprekosljivo sredstvo katero ima prednost pred vsimi drugimi dražičnimi čistil. kroglicami in grenčicami.
Cena orig. škatlje K 2.—
Poharjanje se sodniško zasleduje.

Mollo-vo Franc. žganje in sol

Za ribanje živca. — Boletine glajstaje in okrepčujoče stanozno sredstvo proti trganju in prehlajenju vsake vrste.
Orig. steklenica K 2.—
Na prodaj po vseh lekarnah in mirodilnicah. Glavna lekarna A. MOLL, c. in. kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben 9.
Zaloga v Gorici v lekarni: A. Gironcoli, G. Cristofoletti.

Razno. — V Štveropolu na Ruskem so aretirali vse osebe tamkajšnjega kreditnega zaveza, ker je zmanjkalo en milijon rubljev. — V bolnišnici v Rio de Janeiro so bolni otroci pili neka nepravna zdravila, 94 otrok je obolelo in umrlo jih je 52. — Parnik »Amerika« je zadel v podmorski čoln in ga potopil, 14 vojakov je utonilo. — V Ameriki se je zopet pripetila velika železniška nesreča, eksplodirala je lokomotiva bostonskega ekspresnega vlaka, mrtvih 20, ranjenih 40. — Prostor za katoliško vseučilišče v Solnogradu je že kupljen, stane 500.000 K. — Padei je s škednja 30 letni Ivan Makovec v Česnjici ter obležal mrtev. — V Mariboru je požar uničil veliko tovarno usnja, last Halbertova, škoda je nad 100.000 K. — V Bitterfeldu v Nemčiji se je vzdignil balon s profesorjem Vigandom in dr. Flemingom iz Berlina v višino 9100 m, mraza je bilo 43 stopinj pod ničlo. — V Buenos-Airesu zgradijo stolp, ki bo visok 385 m. — Na Ogrskem so bili zadnje dni zopet nalivi, ki so napravili okoli Zente veliko škodo. — V Barceloni je zadel poštni vlak v tovarni vlak, tri osebe so težko ranjene. — 5 delavcev je padlo z mosta ladje »Re Vittorio« v Genovi, vsi so težko poškodovani. — Bivši portugalski kralj Manuel je že odpotoval iz Miramara ter je bil včeraj v Benetkah. —

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici
Tiska: »Goriška Tiskarna« A. Gahrčič (odgov. I. Fabičič)
Zaloga: Družba za izdajanje listov »Soča« in »Primožec«.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ako je oglas obojestrani se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na delih (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Penzjonist se sprejme na stanovanje v novi vili blizu mesta. — Naslov pové upravništvo.

Vojaska obleka od enoletnega prostovoljca, dobro ohranjena — je na prodaj. — Naslov pové upravništvo.

Absolventinja tra. tečaja večša slovenske in nemške stonografije in nekoliko izurjena v strojepisju išče primerne službe v Gorici. — Naslov pové upravništvo.

Slovenska šivilja se priporoča cenjenim damam in gospicam. — Izdeluje obleke in kostume po najnovejši modi Josipina Bregantič, ulica Caserma št. 5, III. nad.

Italijansčino, oziroma francosčino podučuje akademično izobražena oseba. Pismene ponudbe naj se naslovijo na šifro »Poduk« upravništvu »Soča«.

Gospodična želi dobiti v boljši družini hrano in stanovanje. Prijazne ponudbe na upravništvo pod »Gospodična« do 10. t. m.

Slovinci!

Podpirajte in poslužujte se **Prve slovenske brivnice v Gorici.**
Gosposka ulica št. 1 (nasproti Montu).
Postrežba solidna in snažna.
Za obiljen obisk se priporoča **FRAN NOVAK,** brivec in lasničar.

V trgovino z jedilnim blagom

se kupi za takojšnjo izročitev **opravo v dobrem stanju.**
Naslov pové upravništvo.

Glavna zaloga Palma podpetnikov

A. Drufovka
Gorica, Raštelj 3.
Zaloga usnja.

Naznanilo.

Uljudno naznanjam, da sem prevzel od gosp. Fran Novaka **BRIVNICO na Tržaški cesti, št. 16.** Izdelujem vsa lasničarska in sploh vsa v to obrt spadajoča dela. Priporočam se slavnemu občinstvu za mnogobrojni obisk. Z odličnim spoštovanjem **Peter Sakoman,** brivec Tržaška cesta št. 16.

Češko posteljno perje po ceni
1 kg sivega perja K 2.—, boljše vrste K 2.40, pol belo po K 3.60, belo K 4.80, prima za pernico K 6.—, še boljše vrste K 7.20, boljše vrste K 8.40, najpoljše in snežno-belo K 9.60.

Izgotovljene postelje iz gostega rdečega, modrega, belega ali rženega nankinga dobro napolnjena pernica ali blazina 180 cm dolga in 100 cm široka K 10, 12, 15, 18; 200 cm dolga in 140 cm široka K 13, 15, 18, 21. Blazine za pod glavo 80 cm dolge, 58 cm široke K 3, 3.50, 4.—; 90 cm dolge in 70 cm široke K 4.50, 5.50, 6.—. Nezapujate se zamenja ali pa vrne denar! — Bogato ilustrovani katalog se pošlje vsakomur zastonj in franco.

Benedikt Sachsel, Lobes št. 983 pri Plznu (Češko).

Millioni ljudi je odpravilo

Kašelj
hripavost, katar, zasliženost, krčni in oslovski kašelj s **Kaiserjevimi** prsnimi karamelami — z znamko 3 jelko.

6100 notarsko potrjenih priznanj od raznih zdravnikov in privatnikov, kateri jamčijo za dober uspeh. **Bonboni so jako lahko zaužitni in okusni.** Zavojčki so po 20 ali 40 vin., doze po 60 vin. Dobiva se v lekarnah pri G. Cristofoletti, c. kr. dvorni dobavitelj, L. Glubich, C. B. Pontoni, Ruggiero Kürner A. de Gironcoli, v mirodilnici A. Mazzoli, v lekarnah: Jurji Hus v Vipavi, L. Kurseski v Ajelu in Maks Kozover v Ajdovščini.

Velika izbira čevljev

za moške, ženske in otroke
I. Drufovka, Gorica
Gosposka ulica 3 (nasproti »Monta«).

Išče se
spretno agente in razprodajalce, seveda le marljivo osebe, za prodajo neke brezkonkurenčne novosti. — Prednost imajo kolesarji. — Ni treba nikalih shramb.
Velikanska patent-novost, ki se jo rabi povsod. — Natančneje se izve v tehnični pisarni g. Friderika Kientz, Gorica — Via Ascoli št. 20.

Najemnika
se išče za nek hotel pod Triglavom.
Ponudbe na naše upravništvo pod šifro »Soča«.

Izvanredna ugodna prilika!

Ploščato! Zelo lična! Kavalirska 18 kar. zlata-double ura, odlikovana znamka »Splendid« K 4.90.
Britanija srebrna rem. 20 urna, švicarsko kolesje samo K 3.90 za gospo 18 kar. zlata-double ura odlikovana znamka, ploščata in lična K 5.90. — Te ure posedajo točno švicarsko kolesje na kamnih tekoče in so oskrbljene s 4 letnim jamstvom. — Uram za gospode se zastonj priloži po čna veržičen.
Pošilja se s povzetjem:
Ignac Cypres, razpošiljalnica Krakov, Szewskagasse 13/1.
Na zahtevo bogato ilustrovani cenik s 3000 slikami ur, zlatine in srebrnine, sestavnih delov za ure in orodij, muzikalnega in gabatorijskega blaga itd.

C. kr. priv. kroji
Strokovna krojačnica za izdelovanje oblek za vsaki stan, po najnovejšem kroju. Največja zaloga blaga in gotovih oblek.
Podpisani priporočam sl. občinstvu, da si ogleda mojo bogato zalogo. Prepriča naj se vsakdo sam, da vidi edino v moji trgovini dobro in najceneje blago na meter, kakor tudi gotove obleke za gospode, dečke in otroke.
M. POVERAJ
Gorica, Travnik št. 5.

ZASTONJ
in poštine prosto prejme vsak na zahtevanje moj glavni katalog s 4000 slikami ur, zlatine in srebrnine, godal, manufaktur, usnjenih in jeklenih izdelkov, gospodinskih predmetov, optičnega blaga, potrebščin za kadičce in lepoticje, orožja itd.
C. in kr. dvorni dobavitelj **HANNES KONRAD,** razpošiljalnica v Brūx-u št 1217 (Češko).
Niklaste žepne ure K 4.20 srebrne ure K 8.40
niklasti budilniki 2.90 ure z nihalom 8.50
ure s kuharico 8.50 gosli 5.80
harmonike 5.— samokresi 6.—
Razpošilja po povzetju ali proti naprej poslanemu denarju. Nikak riziko! Zamenjava dovoljena ali pa se vrne denar.

Iv. Felberbaum — Gorica
Corso Giuseppe Verdi 11 — Via Caserma 15.

Povodom začetka šolskega leta ponujam obleke za otroke, površnike, pelerine, srčice, jopice, nogovice itd.
po izredno nizkih cenah.
Velika izbor damskih plaščev, kostumov, bluz, drobnarij, perila in robecev.

Podružnica „Ljubljanske kreditne banke“ v GORICI
— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. — Vloge na knjižice obrestuje po 4½%, vloge v tekočem računu po dogovoru.
Centrala v Ljubljani.
— Rezervni zaklad K 800.000. —
PODRUŽNICE Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.